

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 5. 3. 2025
COM(2025) 88 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV,**

o Akčnom pláne pre základné zručnosti

Akčný plán pre základné zručnosti

1. Prečo treba konať

Konkurencieschopnosť a sociálna súdržnosť Európy stoja na solídnych základných zručnostiach. O základné zručnosti sa opierajú aj iné kompetencie, ako je tvorivosť, kritické myslenie či ďalšie vzdelávanie, zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia dospelých. Majú zásadný význam pre inovácie, vytváranie nových poznatkov a ich prispôsobovanie meniacemu sa prostrediu. Spôsobilosť v čítaní, matematike a vede¹, ale aj digitálne a občianske zručnosti sú nevyhnutné na to, aby sa človek rozvíjal ako jednotlivec, aby sa vedel zorientovať v zložitom každodennom živote a na rýchlo sa meniacom trhu práce a aby sa v plnej miere zapájal do spoločnosti a bol súčasťou demokratického života a hospodárstva. Základné zručnosti sú predpokladom nezávislosti, lepšej informovanosti, pripravenosti, angažovanosti a aktívneho občianstva jednotlivcov, a tak prispievajú k ochrane našej demokracie a základných hodnôt v kontexte narastajúcej politickej polarizácie, narušenej dôvery v inštitúcie a zvyšujúcej sa manipulácie s informáciami. Absencia týchto zručností má negatívny dosah nielen na jednotlivcov, ale na aj na naše európske spoločnosti.

Prívet'a krajín EÚ už desiatky rokov bojuje s klesajúcou úrovňou základných zručností žiakov. Približne každý tretí mladý človek vo veku 15 rokov má ťažkosti s porozumením matematike a jej aplikovaním v reálnych situáciách a vo vzdelávacom prostredí a každý štvrtý nerozumie základným textom alebo nedokáže uplatňovať jednoduché vedecké poznatky². V porovnaní s Kanadou, Japonskom, so Spojeným kráľovstvom a s USA má EÚ nižšiu mieru najlepších výsledkov v čítaní a vo vedných disciplínach a druhú najnižšiu v matematike, čo vážne ohrozuje jej inovačnú kapacitu a dlhodobú konkurencieschopnosť. Problémy začínajú už v ranom období, keďže mnohí žiaci základných škôl bojujú s problémami a len málo z nich vyniká v čítaní, matematike či vedných disciplínach³. Najmenej 43 % ôsmakov dosahuje nedostatočné výsledky v základných digitálnych zručnostiach⁴ a väčšina krajín vykazuje v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi zhoršenie alebo nevykazuje žiadne zlepšenie. V celosvetovom porovnaní EÚ výrazne zaostáva za najvýkonnejšími ázijskými ekonomikami. Okrem toho niekoľko krajín EÚ zaznamenalo u ôsmakov v rokoch 2016 až 2022 zhoršenie úrovne občianskych znalostí⁵.

Rovnako znepokojujúce sú nedostatočné základné zručnosti v odbornom vzdelávaní a príprave (OVP) a u dospelých. Viditeľné rozdiely medzi žiakmi odborného vzdelávania a prípravy a žiakmi vo všeobecnom sekundárnom vzdelávaní sú v matematike a čítaní. Tým sa prehĺbuje pretrvávajúci nedostatok kvalifikovaných absolventov odborného vzdelávania a prípravy v určitých povolaniach v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM). Každý piaty dospelý v produktívnom veku v EÚ zápasí s čítaním a písaním a v

¹ Na základe výsledkov Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj.

² OECD (2023), Výsledky prieskumu PISA z roku 2022 (zväzok I), *The State of Learning and Equity in Education, PISA* (Stav vzdelávania a rovnosť vo vzdelávaní), PISA, OECD Publishing, Paríž, <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>.

³ IEA (2023), *Trends in International Mathematics and Science Study* (Medzinárodná štúdia o trendoch v matematike a vo vede); IEA (2021), *Progress in International Reading Literacy Study* (Štúdia o pokroku v medzinárodnej úrovni čitateľskej gramotnosti).

⁴ IEA (2023), *International Computer and Information Literacy Study* (Medzinárodná štúdia o počítačovej a informačnej gramotnosti).

⁵ IEA (2022), *International Civic and Citizenship Education Study* (Medzinárodná štúdia o občianskom vzdelávaní a výchove k občianstvu).

jednotlivých krajinách sa prehĺbil rozdiel v základných zručnostiach medzi dospelými s najhoršími a dospelými s najlepšimi výsledkami⁶. Hoci 90 % všetkých pracovných miest vyžaduje aspoň základné digitálne zručnosti, len 56 % dospeléj populácie EÚ dosahuje túto alebo vyššiu úroveň digitálnych zručností⁷, čo výrazne zaostáva za cieľovou hodnotou 80 % do roku 2030⁸.

Členské štáty musia prijať naliehavé opatrenia na riešenie nedostatku základných zručností. V roku 2024 prijala Rada v kontexte európskeho semestra odporúčania pre jednotlivé krajiny určené 15 členským štátom EÚ s cieľom zlepšiť úroveň základných zručností. Tento akčný plán je reakciou na zhoršujúce sa výsledky oblasti základných zručností medzi žiakmi a vzdelávajúcimi sa dospelými, ako aj na požiadavku klásť väčší dôraz na základné zručnosti v správach Draghiho⁹ a Lettu¹⁰, v ktorých sa zdôrazňuje potreba zamerať sa na všetky fázy vzdelávania a všetky generácie, a to aj v súvislosti s úbytkom pracovnej sily v dôsledku demografických trendov.

Plán je kľúčovou iniciatívou Únie zručností a dopĺňa Strategický plán vzdelávania v oblasti STEM. Navrhujú sa v ňom konkrétne krátkodobé až strednodobé kroky pre EÚ a členské štáty s cieľom poskytnúť riešenia na zlepšenie základných zručností a podporiť excelentnosť, a to od raného veku po školské vzdelávanie a vzdelávanie dospelých.

2. Súbor základných zručností

Gramotnosť	Schopnosť porozumieť vizuálnemu, zvukovému a digitálnemu materiálu vo všetkých disciplínach a kontextoch, používať a hodnotiť ho a ústne i písomne sa k nemu vyjadrovať.
Matematika	Schopnosť matematicky myslieť a formulovať, používať a interpretovať matematické údaje na riešenie problémov v reálnych situáciách a robiť podložené úsudky a rozhodnutia založené na údajoch.
Veda	Schopnosť zaoberať sa vedeckými otázkami a myšlienkami ako uvažujúci jedinec. Vyžaduje si zručnosti, ako je vedecké vysvetľovanie javov, hodnotenie a koncepcia vedeckých výskumov a interpretácia údajov a dôkazov.
Digitálna oblasť	Sebaisté, kritické a zodpovedné využívanie digitálnych technológií na vzdelávanie, prácu a účasť na dianí v spoločnosti. Zahŕňa informačnú gramotnosť, komunikáciu, mediálnu gramotnosť, tvorbu digitálneho obsahu, bezpečnosť na internete a digitálnu pohodu.

⁶ OECD (2024), *Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World* (Majú dospelí zručnosti, ktoré potrebujú, aby prosperovali v meniacom sa svete)? Prieskum zručností dospelých v roku 2023, štúdie OECD o zručnostiach, OECD Publishing, Paríž, <https://doi.org/10.1787/b263dc5d-en>.

⁷ Eurostat 2023.

⁸ Politický program Digitálne desaťročie.

⁹ Draghiho správa (2024): *A competitiveness strategy for Europe* (Stratégia konkurencieschopnosti pre Európu).

¹⁰ Draghiho správa (2024): *Much more than a market – Speed, Security, Solidarity Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* (Oveľa viac než len trh – Rýchlosť, bezpečnosť, solidarita – Posilnenie postavenia jednotného trhu s cieľom zabezpečiť udržateľnú budúcnosť a prosperitu pre všetkých občanov EÚ).

Občianstvo	Schopnosť konať zodpovedne a v plnej miere sa zapájať do občianskeho života založená na porozumení sociálnych, hospodárskych, právnych a politických štruktúr. Zahŕňa pochopenie a hodnotenie občianskych a demokratických koncepcií, inštitúcií a procesov vrátane demokracie, mediálnej gramotnosti, pripravenosti na krízy, rešpektovania iných a slobody prejavu.
-------------------	---

Zdroj: OECD: *PISA 2022 Assessment and Analytical Framework* (Rámec hodnotenia a analýzy v rámci PISA v roku 2022), *PISA 2018 Assessment and Analytical Framework* (Rámec hodnotenia a analýzy v rámci PISA v roku 2018) a *PISA 2015 Assessment and Analytical Framework* (Rámec hodnotenia a analýzy v rámci PISA v roku 2015) (pre gramotnosť, matematiku a vedu); Odporúčanie Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie (pre digitálnu oblasť a občianstvo) z roku 2018; IEA (2023), *International Computer and Information Literacy Study* (Medzinárodná štúdia o počítačovej a informačnej gramotnosti). IEA (2022), *International Civic and Citizenship Education Study* (Medzinárodná štúdia o občianskom vzdelávaní).

Základné zručnosti sú predpokladom kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie¹¹. Zvyšovanie celkovej úrovne základných zručností spočíva v zlepšovaní najlepších výsledkov a zabezpečení toho, aby všetky vzdelávajúce sa osoby vrátane osôb so zdravotným postihnutím a osôb zo znevýhodneného prostredia ukončili školskú dochádzku s dostatočnými základnými zručnosťami a aby dospelí dosiahli primeranú úroveň spôsobilosti.

Gramotnosť je základným predpokladom všetkého vzdelávania. Rozvoj jazykových zručností v ranom veku v obrovskej miere ovplyvňuje schopnosť čítať v budúcnosti, napriek tomu stále viac detí nastupuje do školy s obmedzenou znalosťou svojho rodného alebo vyučovacieho jazyka. Čítanie sa posúva z tradičných dlhých textov v papierovej forme na digitálny skrátený obsah, čím sa zužuje rozsah pozornosti čitateľov. Systémy vzdelávania musia brať ohľad na to, ako rôzne médiá ovplyvňujú rozvoj gramotnosti, a zároveň v záujme zlepšenia gramotnosti aktívne podporovať prácu so zložitejšími textami.

Matematické zručnosti majú zásadný význam pre každodenný život v našom technicky vyspelom svete. Sú základom logického a abstraktného myslenia. Tieto zručnosti vrátane finančnej gramotnosti jednotlivcom nielen zlepšujú vyhliadky na trhu práce, ale im aj umožňujú robiť informované rozhodnutia založené na údajoch a pomáhajú im rozvíjať umiernený prístup k podstupovaniu rizík, pričom posilňujú občanov v tom, aby počas celého života robili finančné rozhodnutia podložené dostatočnými informáciami. Nedostatočná spôsobilosť môže viesť k nízkemu záujmu o študijné odbory a pracovné miesta v oblasti STEM. Vzhľadom na vývoj technológií, výskumu v oblasti vzdelávania a meniace sa spoločenské potreby sa dnes kladie väčší dôraz na schopnosti vzdelávajúcich sa osôb riešiť problémy a na ich kritické myslenie, pričom pochopenie a aplikovanie matematických pojmov sa uprednostňuje pred samotným memorovaním vzorcov. Narastajúca miera využívania digitálnych nástrojov v matematike poukazuje na stále silnejšie prepojenie medzi matematikou a digitálnou gramotnosťou.

Vedecké zručnosti majú zásadný význam pre kritické myslenie a riešenie problémov a sú základným kameňom pokročilejšieho vzdelávania a kariéry v oblasti STEM. Včasné rozvíjanie vedeckého myslenia a spôsobilostí uľahčuje dosiahnutie dobrých výsledkov v týchto strategických oblastiach v neskoršom období. Solídna vedecká gramotnosť je nevyhnutná aj pre úspešnú zelenú transformáciu. Okrem toho je v dobe neustále narastajúcej manipulácie s

¹¹ 2018/C 189/01.

informáciami potrebné osvojiť si dôkladné vedecké zručnosti, ktoré jednotlivcom umožnia kriticky hodnotiť informácie, odlišovať fakty od fikcie a vyvodzovať závery založené na dôkazoch. Vzdelávanie v oblasti vedy by malo odrážať technologický vývoj, a zároveň klásť dôraz na interdisciplinárnosť, kritické myslenie a riešenie problémov prostredníctvom učenia sa na základe objavovania a výziev v reálnom svete.

Širšie ponímanie základných zručností

Rozšírenie súboru základných zručností je nevyhnutné na riešenie výziev našich rýchlo sa rozvíjajúcich spoločností a hospodárstiev. Keďže technológia stále viac ovplyvňuje život a prácu, je nevyhnutné, aby sme digitálne zručnosti považovali za rovnako dôležité ako ostatné zručnosti. Zároveň je v záujme posilnenia a presadzovania demokratických hodnôt nevyhnutné už v ranom období podporovať občianske zručnosti.

Digitálne zručnosti zohrávajú v modernej spoločnosti a každodennom živote kľúčovú úlohu. Pomáhajú rozvíjať aj pokročilejšie zručnosti STEM, ktoré majú zásadný význam pre konkurencieschopnosť, zatiaľ čo mediálna gramotnosť je kľúčom k aktívnemu a informovanému občianstvu. Narastá potreba zručností v oblastiach, ako je povedomie o kybernetickej bezpečnosti, umelá inteligencia, strojové učenie a veľké dáta. Okrem toho práca a vzdelávanie na diaľku zvýšili očakávania v súvislosti so spôsobilosťou nástrojov digitálnej spolupráce vrátane efektívnej a bezpečnej komunikácie online.

Občianske zručnosti a občianske znalosti majú zásadný význam pri podpore aktívnej účasti na živote v demokratických spoločnostiach, ale nie sú všade rovnako rozvinuté. Vďaka rýchlemu technologickému pokroku spojenému s rastúcou polarizáciou a šírením dezinformácií a misinformácií zohráva rozvíjanie občianskych zručností od raného veku významnejšiu úlohu než kedykoľvek predtým. Dievčatá neustále preukazujú vyššiu úroveň občianskych znalostí ako chlapci a žiaci pochádzajúci z prostredia s vyšším sociálno-ekonomickým postavením dosahujú v porovnaní s ostatnými výrazne lepšie výsledky. Nezávislé myslenie, chápanie demokratických procesov, rešpektovanie rozmanitosti a uvedomenie si udržateľnosti umožňujú ľuďom zapájať sa v plnej miere do občianskeho a spoločenského života a uplatňovať svoje práva a povinnosti.

3. Oblasť, na ktorú sa treba zamerať v snahe zlepšiť rozvoj základných zručností

Naliehavo treba vyvinúť úsilie na riešenie alarmujúceho poklesu úrovne rozvoja základných zručností. EÚ sa stále viac odkláňa od svojej cieľovej hodnoty, ktorou je menej ako 15 % 15-ročných žiakov s nedostatočnými výsledkami v oblasti základných zručností. Na zabezpečenie zmysluplnej zmeny a rýchleho zlepšenia je nevyhnutné zamerať sa na kritické faktory, ktoré spôsobujú pokles, a na silné politické nástroje.

Najsilnejším prediktorom výsledkov, ktoré študenti dosiahnu, je aj naďalej sociálno-ekonomické zázemie. Alarmujúco vysoká je podvýkonnosť v oblasti gramotnosti, matematiky a vedy medzi znevýhodnenými študentmi (napr. v matematike na úrovni 48 %) a naďalej sa prehĺbujú sociálno-ekonomické rozdiely, a to aj v oblasti digitálnych zručností. Obzvlášť zraniteľní sú študenti s migrantským pôvodom alebo so zdravotným postihnutím. V mnohých krajinách EÚ pandémie COVID-19 prehĺbila nerovnosti vo vzdelávaní a vážne ovplyvnila duševnú pohodu študentov, čo priamo ovplyvňuje ich motiváciu a schopnosť učiť sa. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na posilnenie základných zručností a podporu rovnosti a

duševnej pohody, a to tak, že sa zníži miera opakovania ročníka na minimum, oddiali diferenciacia vo vzdelávaní a obmedzí zoskupovanie žiakov podľa schopností.

Na vzdelávacie výstupy má negatívny vplyv akútny nedostatok učiteľov a školiteľov, najmä pri predmetoch STEM. Pedagogická pracovná sila starne, pretože stále menej učiteľov nastupuje do tohto povolania. Vo väčšine krajín EÚ a na znevýhodnených územiach toto povolanie nie je atraktívne. Sú potrebné ďalšie politické opatrenia na zlepšenie odbornej prípravy učiteľov, zvýšenie atraktívnosti tohto povolania a na zabezpečenie toho, aby začínajúci učitelia dostali podporu, ktorú potrebujú, vrátane podpory pri riešení podvýkonnosti.

Klesajúca miera zapojenia rodičov v posledných rokoch, najmä medzi znevýhodnenými žiakmi, **predstavuje značné ohrozenie úspechu pri učení.** Na základe prieskumov PISA má priaznivé domáce prostredie zásadný význam pri podpore pozitívneho postoja žiakov ku škole. Vzdelávacie systémy, ktoré si udržali alebo zvýšili mieru zapojenia rodičov (napr. rodičia, ktorí sa z vlastnej iniciatívy informovali o pokroku svojho dieťaťa u učiteľa), zaznamenali lepšie výsledky najmä v matematike.

Hlavnou hrozbou pre akademické výsledky sa stáva digitálne rozptyľovanie. Mimoriadne znepokojujúci je všadeprítomný vplyv sociálnych médií: približne 30 % študentov v krajinách OECD na hodinách matematiky často rozptyľujú digitálne zariadenia, čo výrazne ovplyvňuje akademické výsledky aj duševnú pohodu. Hoci účinná integrácia technológií prostredníctvom umierneného využívania digitálnych zdrojov na vzdelávacie účely môže zlepšiť výsledky študentov, nadmerné používanie môže mať škodlivé účinky a digitálne rozptyľovanie by sa malo minimalizovať.

Priorizácia rozvoja základných zručností často naráža na preplnené učebné plány. V mnohých systémoch sa učebné plány v reakcii na nové spoločenské požiadavky pravidelne rozširujú, čo vedie k zanedbávaniu základných zručností. V záujme zlepšenia vzdelávacích výstupov je preto mimoriadne dôležité, aby sa dosiahla lepšia rovnováha medzi rozsahom učebných plánov a zameraním sa na základné zručnosti.

Na vzdelávacie výstupy majú vplyv rodové rozdiely. Dievčatá dosahujú lepšie výsledky v čítaní ako chlapci a ich výsledky patria s väčšou pravdepodobnosťou k najlepším vo všetkých krajinách EÚ. Chlapci však zvyknú mať najlepšie výsledky v matematike. Významnú úlohu však môžu zohrávať spoločenské očakávania a rodové stereotypy, čo vedie k rodovým rozdielom v kariérnych očakávaniach a ovplyvňuje špecifické postoje k danému predmetu, motiváciu a akademické výsledky. Okrem toho vyučovacie štýly a prostredie v triede môžu mať odlišný vplyv na chlapcov a dievčatá, čo poukazuje na potrebu rodovo citlivých vyučovacích prístupov.

Prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom období sa v jednotlivých krajinách a v rámci nich výrazne líši. To má vážne individuálne i spoločenské dôsledky, najmä pre znevýhodnené deti. Nedostatok zamestnancov, nedostatočný profesijný rozvoj a zlé pracovné podmienky aj naďalej predstavujú naliehavé výzvy, najmä na znevýhodnených územiach. Štvrtine európskych vzdelávacích systémov stále chýbajú vnútroštátne učebné plány pre pedagogickú prácu s malými deťmi. Včasné skúsenosti majú zásadný význam najmä pre budovanie sociálno-emocionálnych zručností, ktoré sú nevyhnutné pre odolnosť, duševnú pohodu, motiváciu, vzdelávacie výstupy a kapacitu celoživotného vzdelávania. Čoraz viac sa však u detí prejavujú sociálno-emocionálne ťažkosti a problémy s pozornosťou a nedostatočná kontrola impulzov v narastajúcej miere obmedzujú pripravenosť na školskú dochádzku.

V prípade odborného vzdelávania a prípravy má na rozvoj základných zručností negatívny vplyv nedostatok zdrojov a obmedzenia učebných plánov. Študenti s nedostatočnými výsledkami si často vyberajú programy odborného vzdelávania a prípravy s učebnými plánmi, v ktorých sa zvyknú zvýhodňovať odborné zručnosti pred základnými zručnosťami, resp. sú na takéto programy nasmerovaní. Školy odborného vzdelávania a prípravy majú často menej zdrojov, či už ide o finančné zdroje, kvalifikovaných učiteľov či technológie, a nie sú zamerané na nápravu nedostatkov v základných zručnostiach.

Pokrok v oblasti základných zručností dospelých si vyžaduje úspešne osloviť „najnedostupnejšie“ skupiny, ktorým hrozí značné riziko vylúčenia. Mnohé z týchto dospelých osôb mali zlé skúsenosti so školským vzdelávaním, čo na ne malo „stigmatizujúci účinok“, alebo čelia viacerým znevýhodneniam. Nízka miera účasti nízkokvalifikovaných, znevýhodnených a nezamestnaných dospelých na vzdelávacích činnostiach podčiarkuje potrebu dobre navrhnutých politík na podporu tých, ktorí sú najviac vystavení riziku vylúčenia z trhu práce. Úspešné politiky často uplatňujú holistický prístup spájajúci multidisciplinárne služby na podporu ľudí, ktoré zahŕňajú bývanie, zdravotnú starostlivosť, služby zamestnanosti a pomoc pre rodičov alebo opatrovateľov¹².

4. Riešenie hlavných príčin

Naliehavo treba vyvinúť úsilie na podporu 18 miliónov žiakov s nedostatočnými výsledkami a 47,7 milióna dospelých s nízkou kvalifikáciou (vo veku 25 – 64 rokov) v EÚ. Členským štátom sa doposiaľ poskytuje stála podpora vo forme politických usmernení, možností spolupráce, finančnej a technickej podpory pri zlepšovaní kvality a rovnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj pri rozvoji základných zručností. Odporúčanie Rady s názvom Cesty zvyšovania úrovne zručností¹³ prinieslo určitý pokrok, ale v záujme efektívnejšieho riešenia tohto problému treba vyvinúť ďalšie úsilie. V odporúčaní Rady týkajúcom sa iniciatívy Cesta k úspechu v škole¹⁴ sa stanovil politický rámec pre opatrenia. Vyzdvihujú sa v ňom celoškolské prístupy, cielená podpora, priaznivé vzdelávacie prostredie a duševná pohoda v škole. Treba však urobiť viac a zamerať sa na tri hlavné oblasti:

- i) posilnenie výučby a osvojovania si základných zručností;
- ii) podpora pedagógov;
- iii) podpora priaznivého prostredia.

4.1. Kľúčové opatrenia: Pilotne realizovať program na podporu základných zručností

Program na podporu základných zručností bude mať za cieľ riešiť nedostatky v základných zručnostiach u detí. Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi a regiónmi na spoločnom vymedzení správnych postupov, aby sa každému dieťaťu podarilo do konca povinnej školskej dochádzky dosiahnuť primeranú úroveň základných zručností. V rámci systému podpory by sa navrhol rámec účinných opatrení zameraných na včasnú intervenciu a individuálnu a prispôsobenú podporu počnúc školským vzdelávaním až po počiatočné odborné vzdelávanie a prípravu.

¹² COM(2023) 439 final.

¹³ 2016/C 484/01.

¹⁴ 2022/C 469/01.

Pri pilotnej realizácii programu na podporu základných zručností sa bude klásť dôraz na osvedčené opatrenia, ktoré budú prispôsobené situácii a potrebám jednotlivých krajín. Tieto opatrenia môžu zahŕňať:

- **mechanizmy včasnej identifikácie a pravidelné monitorovanie** na vnútroštátnej, miestnej a školskej úrovni vrátane individuálneho posudzovania základných zručností a ponúk vhodných doučovacích kurzov, najmä pri kľúčových zmenách v procese vzdelávania žiakov, a to aj pri prechode na programy odborného vzdelávania a prípravy,
- vypracovanie **plánov na zlepšenie základných zručností** na úrovni školy vrátane **dodatočného času na vzdelávanie a personalizovanej podpory** s programami tútorstva a mentorstva,
- začlenenie výučby základnej gramotnosti a digitálnych zručností do **počiatočného vzdelávania učiteľov** vo všetkých predmetoch,
- príležitosti na **profesijný rozvoj pre učiteľov** v školskom a v odbornom vzdelávaní so zameraním sa na žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a/alebo so zdravotným postihnutím; vytváranie **špecializovaných funkcií**, ako sú školskí mediátori a prostredníci medzi rodinou a školou, s cieľom posilniť spoluprácu medzi školami, učiacimi sa, rodičmi a komunitou,
- **programy na podporu rodičov** pri pomoci deťom pri učení a povzbudzovaní detí do učenia vypracované v spolupráci s inými oblasťami, ako je oblasť zdravotníctva, migrácie a ochrany detí,
- **partnerstvá a spolupráca medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi, vzdelávacími agentúrami, odborníkmi, podnikmi a inými zainteresovanými stranami** s cieľom zabezpečiť štruktúrované a reálne možnosti rozmanitého uplatňovania základných zručností.

Akcia Komisie zameraná na pilotnú realizáciu programu na podporu základných zručností v partnerstve s členskými štátmi

- pilotná realizácia programu na podporu základných zručností v roku 2026,
- vypracovanie usmernení pre tvorcov politík v roku 2025 ako prípravný krok k systému podpory.

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- oznámili svoj záujem o spoluprácu s Komisiou na **pilotnom realizovaní programu na podporu základných zručností s využitím dostupných finančných prostriedkov EÚ**,
- stanovili **vnútroštátne ciele** týkajúce sa slabých výsledkov a najlepších výsledkov so zameraním na znevýhodnených žiakov.

4.2. Posilnenie výučby a osvojovania si základných zručností

Posilnením výučby a osvojovania si základných zručností salepší úspech pri učení, vzdelávacie výstupy a duševná pohoda učiacich sa osôb. Je nevyhnutné, aby školy, ktoré zápasia so slabými výsledkami, preberali postupy a učili sa od škôl, ktorým sa podarilo zlepšiť základné zručnosti a vzdelávacie výstupy. Inovačné prístupy čoraz viac využívajú umelú inteligenciu, ktorá pomáha najmä pri navrhovaní personalizovaných vzdelávacích dráh a hodnotenia. Môže to byť prínosné tak pre žiakov s nedostatočnými výsledkami, ako aj pre tých s najlepšimi výsledkami. Osobitná pozornosť by sa mala venovať rozvoju silných zručností v oblasti gramotnosti, ktoré úzko súvisia so spôsobilosťou v iných základných zručnostiach a sú základom všetkého vzdelávania. Zásadný význam pri rozvíjaní zručností v oblasti gramotnosti

má pomoc všetkým vzdelávajúcim sa osobám vrátane osôb zo znevýhodneného prostredia a osôb s migrantským pôvodom, ako aj osôb so zdravotným postihnutím.

Motivácia dospelých, aby sa vzdelávali, je náročná z dôvodu neochoty a obmedzených príležitostí. Tento problém je obzvlášť naliehavý, ak ide o zlepšovanie základných zručností po zlých skúsenostiach s počiatočným vzdelaním. Avšak vzhľadom na rýchle tempo zmien a na to, že po formálnom vzdelávaní strávia ľudia približne štyri desaťročia na trhu práce, je naliehavé nájsť spôsoby, ako tieto skupiny osloviť. Ako sa uvádza v Únii zručností, na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu dospelých, a to aj v prípade nízkokvalifikovaných osôb, je nevyhnutné zavedenie individuálnych vzdelávacích účtov. Cieľom je, aby všetky dospelé osoby bez ohľadu na svoje postavenie v zamestnaní mali všeobecný nárok na individuálne vzdelávacie účty¹⁵.

Opatrenie Komisie na posilnenie výučby a osvojovania si základných zručností

- pilotne realizovať prvé **európske aliancie škôl** prostredníctvom programu Erasmus+ v roku 2026. Posilní sa nimi strategická európska spolupráca v oblasti školského vzdelávania, ktorá bude slúžiť ako testovacie prostredie pre inovačné vyučovacie metódy, učebné plány a rámce kompetencií, najmä pokiaľ ide o základné zručnosti. Aliancie budú podporovať zúčastnené školy, aby sa stali vzdelávacími organizáciami pre efektívnu výučbu základných zručností, a to aj v spolupráci s miestnymi orgánmi,
- vypracovať **usmernenia pre rozvoj učebných plánov** v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, ktoré podporujú získavanie základných zručností v ranom štádiu a uľahčujú včasné odhaľovanie oneskoreného vývoja a s nimi súvisiace intervencie,
- vypracovať **usmernenia a najlepšie postupy týkajúce sa pokroku v posudzovaní digitálnych zručností vo vzdelávaní** v roku 2026 s cieľom pomôcť porovnávať normy hodnotenia digitálnych zručností v školách v celej EÚ,
- pilotne uplatňovať inovačné prístupy k **dráham vzdelávania prispôbeným individuálnym potrebám pri rozvoji základných zručností** prostredníctvom využívania systémov umelej inteligencie na základe experimentovania s politikami v rámci programu Erasmus+ v roku 2026, s cieľom podporiť študentov s najlepšimi výsledkami, ako aj študentov s nedostatočnými výsledkami,
- aktualizovať **rámec digitálnych kompetencií (DigComp)** v roku 2025 s prihliadnutím na nové technológie, ako je model umelej inteligencie na všeobecné účely, s cieľom podporiť vzdelávajúce sa osoby pri rozvoji základných a pokročilých digitálnych zručností,
- vypracovať usmernenia na **zlepšenie základných zručností v odbornom vzdelávaní a príprave**: i) začlenením zručností v oblasti gramotnosti, matematickej gramotnosti, digitálnych a občianskych zručností do učebných plánov v odbornom vzdelávaní a príprave; ii) používaním účinných vyučovacích metód, ako je riešenie problémov a učenie sa na základe scenárov; iii) vykonávaním primeraných opatrení na hodnotenie a zabezpečenie kvality,
- vypracovať **súbor nástrojov pre základné zručnosti** vrátane základných digitálnych zručností v oblasti **učňovskej prípravy** v roku 2026 s cieľom poskytnúť školám

odborného vzdelávania a prípravy a zamestnávateľom praktické poradenstvo, ktoré im má pomôcť začleniť základné zručnosti do svojich programov učňovskej prípravy.

4.3. Podpora pedagógov

Pedagógovia a vedúci pracovníci škôl na všetkých úrovniach zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri zlepšovaní základných zručností. Na zvýšenie úrovne základných zručností je nevyhnutné atraktívniť učiteľské povolanie a riešiť akútny nedostatok pracovných síl v tomto sektore. Vzhľadom na kľúčový význam rozvoja v ranom veku pre učenie a úspech v škole je potrebné vyškolit' pedagógov v sektore vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, aby vedeli podporiť deti v ich ústnej komunikácii a sociálno-emocionálnom vzdelávaní, ktoré sú vstupnou bránou pre rozvoj základných zručností. Je nevyhnutné, aby učitelia na všetkých úrovniach mali prístup k počiatočnému vzdelávaniu učiteľov založenému na výskume a dlhodobu udržateľnému kontinuálnemu profesijnému rozvoju zameranému na základné zručnosti. Investície do koučingu a mentorstva pre učiteľov, najmä pri ich nástupe do práce, sú účinné na zlepšenie ich vyučovacích metód. Okrem toho musia vedúci pracovníci škôl vyvíjať ďalšie úsilie na začlenenie gramotnosti a digitálneho vzdelávania do všetkých predmetov.

Opatrenia Komisie na podporu pedagógov

- stanoviť **program EÚ pre učiteľov a školiteľov** v roku 2026. Program bude zameraný na zlepšovanie pracovných podmienok, odbornej prípravy a kariérnych vyhliadok pedagógov vrátane pedagógov v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve. Jeho cieľom bude prelomiť začarovaný kruh nízkej atraktívnosti a udržateľnosti kariéry, ktoré vedú najmä k nedostatku učiteľov v oblasti STEM a poklesu úrovne základných zručností,
- zriadiť v roku 2025 **nové odborné združenie učiteľských akadémií programu Erasmus+** – európske partnerstvá medzi inštitúciami vzdelávania učiteľov a poskytovateľmi odbornej prípravy – na Európskej platforme školského vzdelávania. Týmto opatrením sa podporí spolupráca medzi 43 učiteľskými akadémiami programu Erasmus+ s cieľom identifikovať a šíriť relevantné a uplatniteľné poznatky a vymieňať si inovačné postupy na posilnenie kvalitnej odbornej prípravy učiteľov, a to aj v oblasti základných zručností,
- zrealizovať do roku 2026 pilotnú fázu **systemu mentorstva pre učiteľov na začiatku kariéry vo všetkých predmetoch** s cieľom účinne začleniť rozvoj základných zručností do ich vyučovacích postupov,
- podporovať **pozorovanie pri práci pre tvorcov politík v oblasti vzdelávania** prostredníctvom programu Erasmus+ v roku 2026, čím sa zvýši ich vzdelávacia mobilita, a to aj do krajín s vysokým počtom bodov v medzinárodných hodnotiacich testoch,
- rozšíriť v roku 2025 **online komunity EÚ pre pedagógov (Európska platforma školského vzdelávania vrátane programu eTwinning)**, ktoré oslovujú 400 000 účastníkov, poskytovaním lepších príležitostí na odborné vzdelávanie, nástrojov založených na dôkazoch, materiálov a zdrojov týkajúcich sa účinnej výučby a hodnotenia základných zručností. Prostredníctvom iniciatívy **Lepší internet pre deti**

poskytovať pedagógom, rodičom, učiteľom a mladým ľuďom kvalitné materiály vrátane materiálov o kybernetickej bezpečnosti,

- propagovať **kvalitný vzdelávací materiál o digitálnych zručnostiach** prostredníctvom slúžiacich učiteľov v rámci aktivít Európskeho týždňa programovania, s cieľom uskutočniť 100 000 aktivít ročne.

4.4. Podpora priaznivého prostredia

Rodičia, rodiny a širšia komunita vrátane zamestnávateľov zohrávajú kľúčovú úlohu pri rozvíjaní základných zručností detí, mladých ľudí a dospelých Prvými učiteľmi v živote detí sú rodičia a rodinní príslušníci, ktorí im prostredníctvom každodenných interakcií predstavujú jazyk, čísla a sociálne normy, formujú ich kognitívny a emocionálny vývoj a vstúpajú im návyky pre ďalšie vzdelávanie. Zapojenie širšej komunity (vrátane mládežníckych organizácií, knižníc, múzeí, kultúrnych a športových organizácií, mimoškolských klubov a spoločností) proces vzdelávania ďalej rozširuje tým, že ponúka učenie sa praxou, praktické využitie zručností, pozorovanie rolových modelov a prístup k zdrojom. Toto zapojenie viacerých zainteresovaných strán je mimoriadne dôležité vzhľadom na pretrvávajúce prepojenie medzi sociálno-ekonomickým zázemím a výstupmi vzdelávania. Posilňovanie spolupráce medzi zainteresovanými stranami na podporu začlenenia je prioritou akčného plánu pre integráciu a začlenenie, strategického rámca EÚ pre Rómov a stratégie v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím.

Ďalšie prístupy sú kľúčové na podnietenie dospelých, aby sa zapájali do vzdelávacích činností, najmä v známych a dôveryhodných prostrediach (ako sú knižnice a komunity, kultúrne, športové, zdravotné centrá a centrá sociálneho začlenenia). Dôležitú úlohu môžu zohrávať aj pracoviská a verejné služby zamestnanosti vrátane prispôbeného profesijného poradenstva. Zabezpečenie adekvátnej verejnej infraštruktúry – priestorov, vybavenia a vhodného personálu – je nevyhnutné na posilnenie miestnych iniciatív, ktoré vytvárajú viac príležitostí na vzdelávanie a zabezpečujú napĺňanie potrieb dospelých s nízkou kvalifikáciou prostredníctvom rôznych partnerstiev.

Opatrenia Komisie na podporu priaznivého prostredia

- zapojiť v roku 2026 dobrovoľníkov v rámci Európskeho zboru solidarity ako súčasť zložky „dobrovoľnícke tímy v oblastiach s vysokou prioritou“ do **mentorských a tútorských činností zameraných na deti a dospelých s nedostatočnými výsledkami**. V rámci programu sa najmä rôznorodá skupina dobrovoľníkov, ktorí budú deťom pomáhať a motivovať ich k akademickému a sociálnemu rozvoju, pričom sa podporí aj medzigeneračná solidarita vďaka obohacujúcej skúsenosti dobrovoľníkov aj detí, ktorým poskytujú mentorskú pomoc,
- spustiť v roku 2026 **koalíciu EÚ pre gramotnosť**, do ktorej budú zapojené vlády, podniky a knižnice, s cieľom vytvoriť komunitu v oblasti gramotnosti, zvýšiť informovanosť o kríze gramotnosti a povzbudiť mladých ľudí, najmä chlapcov, aby čítali pre potešenie,
- organizovať **aktivity partnerského učenia** pre členské štáty **týkajúce sa inovačných komunitných vzdelávacích priestorov** s cieľom pomôcť rozvíjať základné zručnosti dospelých.

5. Ako to zrealizujeme

V akčnom pláne sa opätovne potvrdzuje záväzok a ambícia EÚ podporovať kvalitné vzdelávanie pre všetkých. Na základe odporúčania Rady s názvom Cesty zvyšovania úrovne zručností¹⁶, odporúčania Rady, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti¹⁷, a odporúčania Rady týkajúceho sa iniciatívy Cesta k úspechu v škole¹⁸ je jeho cieľom podporiť členské štáty pri urýchlňovaní reforiem a dosahovaní významného pokroku v základných zručnostiach mladých ľudí a dospelých v záujme dosiahnutia transformačného posunu vpred.

Koordinácia medzi členskými štátmi sa bude ďalej posilňovať aj vďaka väčšiemu dôrazu na základné zručnosti v rámci Európskeho semestra v nadväznosti na reformy vo vzdelávaní a v zručnostiach, a to stanovením a monitorovaním strategických cieľových hodnôt v oblasti základných zručností na úrovni EÚ a prostredníctvom budúceho Európskeho monitorovacieho strediska zručností.

Vykonávanie akčného plánu sa začlení do štruktúr riadenia únie zručností. V prípade potreby sa v ňom zohľadnia odporúčania rady pre digitálne desaťročie týkajúce sa základných digitálnych zručností, ako aj odporúčania ďalších príslušných orgánov. V súčasnom viacročnom finančnom rámci bude akčný plán naďalej čerpať finančné prostriedky z fondov politiky súdržnosti, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, programu Erasmus+, Nástroja technickej podpory, Programu InvestEU a programu Horizont Európa. **V budúcnosti sa z finančných prostriedkov EÚ budú naďalej podporovať investície do vzdelávania a zručností na úrovni EÚ.** Využívaním najlepších postupov, pilotných projektov a skúseností získaných na úrovni EÚ, ako aj lepšou koordináciou s prioritami európskej politiky pridaná hodnota investícií v odvetviach, ktoré sú rozhodujúce pre európsku konkurencieschopnosť zvýši na maximum.

Komisia vyzýva Európsky parlament, Radu a sociálnych partnerov, aby schválili Akčný plán pre základné zručnosti, aktívne podporovali jeho iniciatívy a prispievali k ich realizácii.

¹⁶ 2016/C 484/01.

¹⁷ 2021/L 223/14.

¹⁸ 2022/C 469/01.